

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Mgr. Zdeňka Galdová

Mikroregion Předina v projektu pro MŠ s důrazem na logopedickou
prevenci

Prohlášení:

Prohlašuji tímto, že jsem bakalářskou práci na téma Mikroregion Předina v projektu pro MŠ s důrazem na logopedickou prevenci zpracovala samostatně s využitím uvedených zdrojů.

V Olomouci dne:

Podpis:

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Marcele Fojtíkové Roubalové, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce a poskytování cenných připomínek a rad.

Obsah

Úvod	6
1 Mikroregion Předina	7
1.1 Jednotlivé zajímavosti	7
2 Rámcový vzdělávací program a projekt	10
2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	10
2.2 Vzdělávací oblasti v rámci RVP PV	11
2.3 Projekt	11
2.4 Historie projektového vyučování	13
2.5 Projekt v předškolním vzdělávání	13
2.6 Přednosti a úskalí projektového vyučování	14
3 Komunikační schopnosti a logopedická prevence	15
3.1 Rozvoj řeči	15
3.2 Logopedická prevence v mateřské škole	17
3.3 Kompetence učitele při logopedické prevenci	18
3.4 Metody a principy logopedické prevence	18
4 Praktická část	20
4.1 Projekt	20
4.1.1 Úvodní charakteristika projektu	20
4.1.2 Motivační den	23
4.1.3 Zámek Brodek u Prostějova	23
4.1.4 Předina	26
4.1.5 Zřícenina hradní věže Otaslavice a kostel sv. Michaela	30
4.1.6 Na skále	33
4.1.7 Presentace výsledků a závěrečná reflexe projektu	37
Závěr	38
Seznam použitých zdrojů	39

Seznam použitých zkratek	42
Seznam příloh.....	43
Anotace.....	48

Úvod

Každé dítě vyrůstá v určitém prostředí, které ho z mnoha ohledů velmi ovlivňuje. Primárním prostředím, ve kterém se dítě nachází, je rodina. S postupem času, jak dítě roste, se dostává do kolektivu dětí a do mateřské školy. V průběhu času dítě zjišťuje, že neexistuje jen jeho domov a mateřská škola, ale že se také nedaleko nachází obchod, zámek, kopec, kostel a mnohé další zajímavé přírodní nebo kulturní památky a zajímavosti. A proto, že to nepochybně patří do prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, je dobré, když se seznámí i s těmito pozoruhodnostmi.

V dnešní době se velmi často setkáváme s problematikou špatné mluvy u dětí. Učitelé mateřských škol na tento problém velmi často poukazují a mnozí odborníci uvádějí, že je tento jev důsledkem nedostatečné komunikace s dětmi v rodinách, nerozvíjením jazyka a také častým sledováním nejrůznějších dětských televizních programů a aktivního užívání nejrůznější elektroniky od útlého věku.

Bakalářská práce se zabývá rozvojem mluvy u dětí předškolního věku s využitím regionálních zajímavostí, konkrétně mikroregionu Předina. A právě tímto mikroregionem se zabývá první kapitola. S tím souvisí i téma další kapitoly zabývající se teoretickým zakotvením témat týkajících se regionu v rámci RVP. Vzhledem k zaměření projektu se teoretická část práce zabývá také formami logopedické prevence v mateřských školách. Cílem bakalářské práce je vytvoření projektu, který se zabývá Mikroregionem Předina s důrazem na logopedickou prevenci a bude prakticky využitelný v mateřských školách v tomto regionu.

1 Mikroregion Předina

V úvodu této kapitoly si nejprve charakterizujeme Mikroregion Předina, který je tématem a inspirací pro celou práci – především její praktickou část. Jednotlivé podkapitoly jsou věnovány zajímavostem nacházejícím se v této oblasti.

Mikroregion Předina se nachází v Olomouckém kraji v okrese Prostějov. Jedná se o dobrovolný svazek těchto obcí: Dobrochov, Brodek u Prostějova, Vranovice – Kelčice, Vřesovice, Hradčany – Kobeřice, Ondratice, Otaslavice a Vincencov. Mikroregion nese stejný název jako kopec, který je významnou dominantou krajiny v této oblasti.

Mikroregion vznikl nejen na základě geografické blízkosti, ale také blízkosti historické a kulturní. Jedním z důvodů byly také společné problémy a jejich řešení.¹ V následujících podkapitolách se dočteme o jednotlivých přírodních a kulturních zajímavostech nacházejících se v těchto obcích.

1.1 Jednotlivé zajímavosti

Kopec Předina

Kopec Předina se nachází mezi Prostějovem a Vyškovem. Jeho nadmořská výška je 310 m n. m., což vzhledem k oblasti, ve které se nachází (rovinatá Haná), z něj dělá dominantu zdejší krajiny. Zajímavostí je, že je považován za geografický střed celé Moravy – ten má připomínat kamenná mohyla na západní straně, která byla postavena v roce 1822 jako zeměměřičský bod. V roce 1936 byla započata stavba vysílače nesoucího název Reichssender Donau. Tento vysílač sloužil německé armádě. Na konci války v dubnu v roce 1945 jej Němci sami vyhodili do povětří. Boje 2. světové války zanechaly na Předině mnoho obětí a také proto se zde od r. 1995 konávaly smírné bohoslužby za oběti války. V současnosti se na kopci nachází několik vysílačů, nejvyšší z nich měří 155 m a jeho majitelem jsou České radiokomunikace.²

¹ Srov. *Mikroregion – Předina* [online]. [cit. 2018-09-24]. Dostupné z: <http://www.predina.cz/>

² Srov. *Obec Dobrochov/ Předina* [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <http://www.dobrochov.cz/index.php?nid=1001&lid=cs&oid=828825>

Na kopci se nachází také dřevěná rozhledna Štátule měřící 10 m a nabízející krásný rozhled do krajiny. Rozhledna je volně přístupná a díky popiskům se můžeme informovat, co můžeme vidět v jednotlivých směrech.³

Zámek Brodek u Prostějova

Původně se jedná o barokní stavbu postavenou v letech 1707–1709 architektem J. B. Fisherem z Erlachu pro Pavla Karla z Kleinburgu. Zámek byl v průběhu let přestavěn klasicistně. R. 1827 získal sňatkem zámek hrabě Gustav Josef Kalnoky. V roce 1945 byl zámek zkonfiskován a jeho vybavení rozkradeno. Zámek pak chátral.

V restituci v r. 1992 získal zámek jako dědictví po své matce hrabě Richard Belcredi.⁴ O poničený zámek se začal starat a pustil se do rekonstrukce. Po četných opravách začal zámek otvírat veřejnosti v rámci různých koncertů a kulturních akcí. Hrabě Belcredi zemřel na konci roku 2015. V současnosti se o zámek starají jeho potomci.⁵

Zřícenina hradní věže Otaslavice

Lidově se této zřícenině říká také Hladomorna. Jedná se o zbytek hradní věže dolního hradu, který se zde nacházel. Nedaleko od něj stál horní hrad. Každý hrad patřil jinému majiteli, proto byly Otaslavice rozděleny na dvě části. Přestože tyto dvě obce ležely hned vedle sebe a byly na sobě závislé, k jejich sloučení došlo až v roce 1950. Mezi významné rody, které byly vlastníky panství, patřili např. Pernštejnové, Schrattenbachové a Kálnokyové.⁶

Kostel sv. Michaela v Otaslavicích

Kostel byl postaven stejně jako horní hrad kolem roku 1330. V roce 1600 byl kostel přestavěn Janem Žalkovským, což potvrzuje i trojúhelníkový kamenný klenák, na kterém jsou vytesány iniciály J.Z.Z.Z. a jeho znak.

³ Srov. *Atraktivita mikroregionu Předina* [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <http://www.predina.cz/index.php?nid=5895&lid=cs&oid=869627>

⁴ Srov. KOMÁREK, Pavel. *Zámek Brodek u Prostějova* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/index.php?OID=2390&PARAM=11&tid=3971&pos=800>

⁵ Srov. ŠVERDÍK, Michal. *Opravoval a pomáhal. On byl náš, říká Brodek o zesnulém hraběti Belcredim.* [online], 2015. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/zemrel-hrabe-richard-belcredi-brodek-u-prostejova-zamek.A151230_2215152_olomouc-zpravy_stk

⁶ *Historie obce* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <http://www.otaslavice.cz/index.php/historie-obce>

Současná podoba kostela je stavba ve stylu tudorovské pseudogotiky. Chrámová loď je z r. 1847 a kněžiště s oltářem z r. 1890.⁷

Na skále

Tato lokalita se nachází nedaleko obce Vranovice – Kelčice jihozápadním směrem (na cestě směrem na Vincencov). Jedná se o vyvýšeninu nad starým lomem. V této oblasti se vyskytují vzácné a chráněné druhy rostlin, jako např. ostřice nízká, koniklec velkokvětý, mochna malokvětá a mnohé další.⁸

⁷ *Historie obce* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <http://www.otaslavice.cz/index.php/historie-obce>

⁸ *Na skále (Vranovice – Kelčice)* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: [http://www.sagittaria.cz/cs/na-skale-\(vranovice-kelcice\)](http://www.sagittaria.cz/cs/na-skale-(vranovice-kelcice))

2 Rámcový vzdělávací program a projekt

V rámci této kapitoly se věnujeme Rámcovému vzdělávacímu programu pro předškolní vzdělávání a jednotlivým vzdělávacím oblastem, které vymezuje. Pracovat s tímto tématem v rámci práce je důležité zejména kvůli tomu, že představuje teoretické zakotvení témat v rámci předškolního vzdělávání, kterým se v práci věnujeme. Dále kapitola obsahuje definici projektu, jaká je historie projektového vyučování a jakým způsobem s ním můžeme pracovat v předškolním vzdělávání. Tyto teoretické poznatky jsou dále využity v praktické části práce.

2.1 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Pokud se chceme zabývat institucionálním vzděláváním dětí předškolního věku, nesmíme opomenout Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV), který nám poskytuje teoretický rámec, východiska, požadavky, podmínky a pravidla pro vzdělávání v tomto období.

Rámcové vzdělávací programy jsou kurikulárními dokumenty, jejichž vznik byl iniciován na základě Národního programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knihy) a legislativně byl zakotven v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (v tzv. školském zákoně), ve znění pozdějších předpisů.

Rámcové vzdělávací programy jsou stanovovány zvlášť pro jednotlivé etapy vzdělávání a jedná se o kurikulární dokumenty na státní úrovni. Zaměřují se na klíčové kompetence – jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a následné uplatnění získaných dovedností a znalostí v běžném životě. Jejich východisko můžeme spatřovat v konceptu společného vzdělávání a celoživotního učení. V RVP je také formulovaná očekávaná úroveň vzdělání a v neposlední řadě také podporuje autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.⁹

Aby mohlo vzdělávání splňovat dané požadavky, je třeba stanovovat vzdělávací cíle. Ty jsou formulované buď jako záměry nebo jako výstupy, a to ve dvou úrovních – obecné a oblastní. Rámcové cíle jsou promítány do pěti vzdělávacích oblastí a tím dostávají povahu cílů dílčích.¹⁰

⁹ Srov. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. vydání. [online], 2006. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: http://www.vuppraha.rvp.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf s. 4-5.

¹⁰ Srov. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. vydání. [online], 2006. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: http://www.vuppraha.rvp.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf s. 6.

2.2 Vzdelávací oblasti v rámci RVP PV

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání uvádí jednotlivé vzdělávací oblasti: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět.

Vzdělávacím záměrem v oblasti Dítě a jeho tělo (oblast biologická) je podpora růstu a nervosvalového vývoje dítěte, podpora fyzické kondice, zlepšování tělesné zdatnosti, dítě se učí sebeobslužným dovednostem a je vedeno ke zdravým životním návykům a postojům. V rámci vzdělávací oblasti Dítě a jeho psychika se má pedagog zaměřovat především na podporu duševní pohody, psychickou zdatnost, rozvoj intelektu atd. Tato oblast je dále členěna na tři podoblasti: jazyk a řeč, poznávací schopnosti a funkce, myšlenkové operace, předvídavost a fantazie a třetí podoblastí je sebepojetí, city a vůle. Další ze vzdělávacích oblastí nese název Dítě a ten druhý. Zde je úsilí zaměřeno především na podporu utváření vztahů dítěte k jiné osobě, ať už k dítěti nebo k dospělému, obohacování vzájemné komunikace a zajišťování vytváření zdravých vztahů. Jedná se o vzdělávání v interpersonální oblasti. Dítě a společnost je vzdělávací oblastí zaměřenou na sociálně kulturní sféru. Úsilí se zaměřuje na uvedení dítěte do života společnosti, kultury a umění, osvojit si potřebné návyky, postoje a dovednosti a také přijmout základní morální, společenské a estetické hodnoty. Poslední vzdělávací oblast nese název Dítě a svět. Jedná se o část věnující se environmentální oblasti. Zde je hlavním záměrem položit základy elementárního povědomí o okolním světě a dění v něm, o vlivu člověka na životní prostředí. Specifickým vzdělávacím cílem je vytváření vztahu k místu a prostředí, ve kterém dítě žije.¹¹

2.3 Projekt

Projektem rozumíme smysluplné propojení učiva kolem centrálního námětu či primárního nápadu.¹² V odborné literatuře se setkáváme s určitou nejednotností při vymezování toho, co to vlastně projekt, projektová metoda je. Velmi často se také hovoří o projektovém vyučování. Projekt někteří autoři považují za komplexní metodu (Tomková, Maňák) jiní za organizační formu (Skalková) nebo také jako typ vzdělávací strategie (Kubínová).¹³ O projektové metodě hovoří také Václav Příhoda, který ji definuje takto: Je to metoda, která *umožňuje takovou organizaci učiva, při které žák prochází činnostmi, uspořádanými tak účelně, aby daly*

¹¹ Srov. FICHNOVÁ, Katarína a Eva SZOBIOVÁ. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí*. 2012, s. 13-16.

¹² Srov. BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Současná mateřská škola a její řízení*. 2003, s 53.

¹³ Srov. TOMKOVÁ, Anna a kol. *Učíme v projektech*. 2009, s. 10–13.

*vyniknout nějaké jednotící myšlence anebo aby umožnily provedení plánu, hospodářsky nebo kulturně významného a pro žáky životního.*¹⁴

Projekty je možno dělit podle mnoha kritérií, zde uvádíme některé z nich:

- a) Podle navrhovatele
 - a. Spontánní (vznik na základě potřeb dětí)
 - b. Připravené pedagogem
- b) Podle místa
 - a. Školní
 - b. Domácí
 - c. Táborové
- c) Podle času
 - a. Krátkodobé
 - b. Dlouhodobě

Při vytváření projektů se musíme držet několika základních kroků. Prvním jsou záměr a plán – určíme si, kam se chceme dostat. Vyplývají z analýzy aktuálního stavu. Dále pak navazuje provedení s možností reakce na nově vzniklé situace. Počítáme také s průběžnou reflexí jak dětí, tak i dospělých. Poslední fází je vyhodnocení výsledků a evaluace proběhlého projektu.¹⁵

Účelem první fáze – stanovení cíle je zajištění vhodnosti a realizovatelnosti záměru. Je třeba zhodnotit možnosti a podmínky. Důležité je, aby se děti s tématem ztotožnily. Další fáze se zaměřuje na vytvoření plánu řešení. Je orientována na odhad potřeb materiálu, cenovou kalkulaci, zodpovědnost nad zadanými úkoly. Tento plán je třeba zpřístupnit všem, kteří se na realizaci mají podílet. Poté následuje realizace plánu. V této fázi vedoucí projektu kriticky sleduje naplňování vypracovaného plánu. Také se zde realizují všechny aktivity, které jsou plánované a mají sloužit k naplnění cíle. Na závěr proběhne vyhodnocení projektu, zhodnocení práce a následné seznámení s výsledky.¹⁶

¹⁴ COUFALOVÁ, Jana. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy: náměty pro učitele*. 2006, s 10.

¹⁵ Srov. BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Současná mateřská škola a její řízení*. 2003, s 53.

¹⁶ Srov. MAŇÁK, ŠVEC. *Výukové metody*. 2003, s. 169

2.4 Historie projektového vyučování

Myšlenky projektového vyučování vycházejí z kritiky tzv. herbartovské školy, jejíž model převládal u nás i v Americe. Jednalo se o výuku, ve které žáci jen strnule seděli, přijímali poznatky, které jim učitel podával a autorita, kterou měl, nedovolovala žákům se na cokoli zeptat či s učitelem o nějakém problému diskutovat. Koncem 19. století se právě k tomuto stylu výuky strhla velká vlna kritiky.

Základ projektového vyučování spatřujeme v americké pragmatické pedagogice, a to především v díle J. Deweye a jeho následovníka W. H. Kilpatricka, kteří se této problematice věnovali na počátku 20. století. Tato koncepce se dostala i do českých zemí a v průběhu 20. a 30. let 20. st. se praktikovala na obecných a měšťanských školách. Došlo k tomu, že se začalo opět poukazovat na základní pedagogickou zásadu poznávání od nejbližšího ke vzdálenějšímu, kterou známe již z dob Jana Amose Komenského.

Projektové vyučování se u nás na nějakou dobu zapomnělo a znovuobjevilo se až v 90. letech 20. století. Velmi příznivé prostředí pro zavádění projektového vyučování poskytlo zavedení rámcových vzdělávacích programů a z nich vycházejících školních vzdělávacích programů. Projekty se tak stávají významným činitelem v naplňování současných vzdělávacích cílů.¹⁷

2.5 Projekt v předškolním vzdělávání

V předškolním vzdělávání by měl projekt brát zřetel na oživení dětské potřeby získávání nových zkušeností, aktivní poznávání světa, potřeby vlastní odpovědnosti a spoluodpovědnosti za práci. Mělo by být umožněno aktivní zapojení všech dětí, kdy pedagog by měl být rádcem a konzultantem. Dítě by mělo získat skutečný prožitek a pozitivní vztah k poznávání nových věcí.¹⁸

To, že projekt má v mateřské škole své místo, nám potvrzuje i RVP PV, kde můžeme o projektech zmínku najít. Je zde uvedeno, že se jedná o jednu z možností zpracování tzv. integrovaných bloků, které se vždy vztahují k určitému tématu a vycházejí z běžných životních problémů a situací.¹⁹

¹⁷ Srov. TOMKOVÁ, Anna a kol. *Učíme v projektech*. 2009, s. 10–13.

¹⁸ Srov. Tamtéž. s. 54

¹⁹ Srov. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. vydání. [online], 2006. [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: http://www.vuppraha.rvp.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf s. 30.

2.6 Přednosti a úskalí projektového vyučování

Jako každá metoda má i projektová výuka své výhody a nevýhody. Zde můžeme nalézt některé z nich.

M. Bösche uvádí tyto přednosti: zvyšování motivace, praktické řešení úkolů a problémů z běžného života, posilování ochoty spolupracovat, rozvoj vytrvalosti, pohotovosti, tolerantnosti, sebekritičnosti a sebedůvěry a příležitost k tvořivým možnostem²⁰

J. Henry uvádí naopak úskalí projektového vyučování. Mezi tyto úskalí řadí: náročnost požadavků, časovou náročnost na vypracování projektu, potřebu mít propracovaný návrh, obtíže související s hodnocením projektu a časová náročnost hodnocení a zvláštní výdaje související s realizací projektu.²¹

Zda bude projektová metoda účinná či ne, závisí velmi na pečlivosti při přípravě projektu, na úrovni týmové spolupráce, přesném formulování pravidel a seznámení s nimi. Neměli bychom zapomínat na respektování potřeb a zájmů dětí. Nesmíme také zapomenout na pečlivé zvážení tématu, které je srozumitelné a přiměřeně náročné. Je nutné neopomenout úvodní a průběžnou motivaci, která udržuje v dětech nadšení a chuť do práce.²²

²⁰ Srov. MAŇÁK, Josef a Vlastimil, ŠVEC. *Výukové metody*. 2003, s. 170.

²¹ Srov. KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. *Teorie a praxe projektové výuky*. 2006, s.51.

²² Srov. BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Současná mateřská škola a její řízení*. 2003, s.55.

3 Komunikační schopnosti a logopedická prevence

Tato kapitola se zaměřuje na rozvoj řeči u malého dítěte. Dále je kapitola věnovaná především logopedické prevenci v mateřské škole – metodám, principům a také kompetencím učitelů.

3.1 Rozvoj řeči

Pod tímto termínem si můžeme představit rozdílné souvislosti. Někteří lidé se zamyslí nad vývojem řeči u člověka v průběhu tisíciletí, jiní se zaměří na zdokonalování vyjadřovacích schopností, anebo se také můžeme věnovat rozvoji řeči u malého dítěte. V tomto případě se zaměříme na poslední možnost – tedy na rozvoj řeči u malého dítěte – ontogenetický vývoj.²³

Vzhledem k tomu, že vývoj každého jedince i po stránce řeči je zcela individuální, nelze konkrétně určit, jak dlouho a s jakým přesným průběhem mají jednotlivé etapy vývoje řeči vypadat, ale je možné popsat jeho obvyklý vývoj.²⁴ Rozvoj řeči souvisí s procesem socializace, psychomotorickým vývojem a mnoha dalšími faktory.²⁵

Na rozvoj řeči, ale nejen jí, má velký vliv prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Je nutné, aby toto prostředí bylo podnětné a tím byla formována osobnost dítěte ve všech ohledech. Jakmile začne dítě mluvit, můžeme u něj pozorovat tzv. samomluvu. Pro děti předškolního věku je charakteristické tzv. hraní se slovy, kdy si dítě opakuje slova, které se naučilo a tvoří slova nová.²⁶

Náhledy na dělení jednotlivých stádií vývoje řeči se různí, a proto zde uvádíme alespoň některé z nich:

Stádia vývoje řeči dle Kapalkové

- 1) Období 0–8 měsíců – vyjadřování dítěte v tomto období je převážně neverbální, používá zrakový kontakt a postupně začíná rozumět významu komunikace. Projevy bývají nespecifické-křik, postupem času se přetváří do broukání, pudového a napodobivého žvatlání.

²³ Srov. KUTÁLKOVÁ, Dana. *Logopedická prevence*. 2002, s. 36–37.

²⁴ Srov. KUTÁLKOVÁ, Dana. *Logopedická prevence*. 2002, s. 37.

²⁵ Srov. KAPALKOVÁ, S. *Vývin řeči*. In: KEREKRÉTIÓVÁ, A a kol. *Základy logopédie*. 2009, s. 96–112.

²⁶ Srov. ŽIŽKOVÁ, Růžena. *K rozvíjení poznání, myšlení a řeči dětí předškolního věku*. 1982, s. 21–22.

- 2) Období 8-12 měsíců – v tomto období je typická snaha o vlastní produkci řeči. Dítě projevuje snahu o ovlivnění okolí svým chováním, zapojuje gesta a objevují se tzv. „protoslova“.
- 3) Období 12-18 měsíců – v tomto věku začíná dítě užívat první opravdová slova, která také spojuje s konkrétním významem. Nejčastěji používá slova, ke kterým má emocionální vztah a která vidí. Jednotlivá slova spojuje s gesty a tím vytváří zárodek syntaktického systému.
- 4) Období 18-24 měsíců – dítě již užívá aktivně cca 50 slov a dokáže vytvářet dvouslovné věty. V tomto období ještě převládá produkce slov s bilabiálními, labiodentálními a alveolárními hláskami.
- 5) Období 24-36 měsíců – v tomto období začíná dítě rozumět vztahu k minulosti, využívá předložkové vazby a používá i víceslovné věty. Na konci tohoto období začíná také používat spojky a tvoří souvětí.
- 6) Období 3-6 let – dítě by již mělo umět sluchovou analýzu řeči, identifikovat první hlásky ve slově. Důležitá je i akustická verbální paměť a přiměřená motoricko – kinestetická kontrola řeči. Na konci tohoto období by měla být osvojena výslovnost základních hlásek.
- 7) Období 6-10 let – dítě si jazyk osvojuje cíleně a záměrně. Dochází k rozvoji a upřesňování slovní zásoby a dítě prohlubuje své komunikační schopnosti.²⁷

Klasifikace vývoje řeči dle Lechty

Jednotlivé fáze jsou pojmenovány podle toho, který proces osvojení v nich vrcholí. Toto členění na jednotlivá období používáme tehdy, když chceme vývoj řeči posuzovat chronologicky. Dělíme ho na období pragmatizace (cca do konce 1. roku), sémantizace (1.-2. rok), lexémizace (2.-3. rok), gramatizace (3.-4. rok) a období intelektualizace (po 4. roce).

V některých případech je lepší nahlížet na vývoj řeči podle jednotlivých jazykových rovin, které se navzájem v průběhu času prolínají.

Morfologicko-syntaktická rovina – Jedná se o gramatickou rovinu řeči. Zaměřuje se na používání slov – o jaké slovní druhy se jedná, v jakém pádě, kolik slov tvoří věta apod.

Lexikálně-sémantická rovina – V této rovině věnujeme pozornost slovní zásobě a jejímu vývoji. Pozornost je věnována jak pasivnímu, tak aktivně užívanému slovníku.

²⁷ Srov. KAPALKOVÁ, S. *Vývin řeči*. In: KEREKRÉTIOVÁ, A a kol. *Základy logopédie*. 2009, s. 96–112.

Foneticko-fonologická rovina – V této rovině se věnuje pozornost výslovnosti hlásek a obdobím fixace jednotlivých hlásek. Názor na to, kdy by měl být vývoj výslovnosti ukončen, se různí, ale v současnosti je zastáván názor, že by to mělo být do doby, než dítě nastoupí na základní školu.

Pragmatická rovina – Tato oblast se zaměřuje na schopnost aplikace a uplatnění komunikačních schopností.²⁸

Rodiče svým dětem předkládají mluvní vzor, podle kterého se dítě řeči učí – dítě řeč rodičů odposlouchává a podle svých možností také napodobuje. Je tedy podstatné, aby tento vzor byl v souladu se zvukovými, gramatickými i artikulačními pravidly jazyka. Správnou výslovnost, bohatost slovní zásoby a souvislé vyjadřování si může dítě osvojit jen častým procvičováním. Je tedy velkým problémem, pokud se s dítětem doma hovoří málo či nesprávně.²⁹

Dle klinických logopedů se v České republice kvalita řečového projevu dětí značně zhoršuje. Důvodů je mnoho, ale můžeme mezi ně např. zařadit: již výše zmíněnou nedostatečnou komunikaci s rodiči, mnoho času stráveného u tabletů či mobilních telefonů. V tomto případě se jedná o pasivní hry, u kterých dítě nemusí komunikovat, a proto nejsou jeho komunikační dovednosti dostatečně rozvíjeny.³⁰

3.2 Logopedická prevence v mateřské škole

Prevenici můžeme charakterizovat jako soubor opatření a činností pedagogických pracovníků i dalších odborníků zaměřujících se na předcházení vzniku nežádoucích jevů u jednotlivých dětí nebo skupin. Mezi nežádoucí jevy řadíme např. vznik nemocí, úrazů, poruch, narušené komunikační schopnosti, ale také užívání návykových látek, poruch učení či pohyb.³¹

Prevenici dělíme na primární, sekundární a terciální. Primární prevence působí na předcházení narušené komunikační schopnosti. Zaměřuje se na celou populaci dětí, na vhodnou stimulaci v rodině a efektivní vzdělávání v mateřské škole. Dále se také zabývá

²⁸ Srov. KLENKOVÁ, Jiřina. *Logopedie*. 2006, s. 33-41.

²⁹ Srov. ŽIŽKOVÁ, Růžena. *K rozvíjení poznání, myšlení a řeči dětí předškolního věku*. 1982, s. 31–32.

³⁰ Srov. VAŠÍKOVÁ, Jana a Iva Žáková. *Speech Therapy Prevention in Kindergarten* [online]. [cit. 2019-06-06], 2017, s. 70. Dostupné z: <https://www.degruyter.com/downloadpdf/j/atd.2017.7.issue-2/atd-2017-0014/atd-2017-0014.pdf>

³¹ Srov. LIPNICKÁ, Milena. *Logopedická prevence v mateřské škole*. 2013, s. 10.

poradenskou a osvětovou činností. Sekundární prevence se orientuje již na skupinu dětí, na kterou nahlíží jako na rizikovou, protože u nich hrozí rozvoj narušení komunikačních schopností. Jedná se o snahu vzniku zabránit. Poslední terciální prevence je stupněm, který se využívá tehdy, když se narušená komunikační schopnost projevila. Můžeme zde zařadit různé terapeutické, výchovně – vzdělávací a jiné činnosti, které mají napomoci nápravě.³²

V mateřské škole se logoped zaměřuje na diagnostiku, terapii a prevenci narušené komunikační schopnosti u dětí. Návštěva logopeda v MŠ má hned několik výhod. Logoped se věnuje dítěti v prostředí, které je mu blízké, může úzce spolupracovat s učitelem a rodič nemusí vynakládat čas na návštěvu logopedické poradny.³³

3.3 Kompetence učitele při logopedické prevenci

Pojem kompetence můžeme vysvětlit jako soubor vědomostí, dovedností, postojů a hodnot, které člověk potřebuje ovládat, aby mohl vykonávat určité pracovní zařazení.³⁴

Učitel nemá stejné profesní kompetence jako logoped, ale může jím být zaškolen, a pak může integrovat některé prvky, které jsou v souladu s cíli, obsahem vzdělávání, s metodami a formami využívanými v mateřské škole. Pedagog se především zaměřuje na rozvíjení komunikačních schopností a snaží se přispívat ke zkvalitňování jazykového a řečového vývoje dítěte.³⁵

3.4 Metody a principy logopedické prevence

Ke správnému rozvoji řeči je vhodné cvičit některé dovednosti, které pak dítěti pomáhají v rozvoji mluvené řeči. Rozvoj těchto dovedností je nutný také např. u dětí neslyšících.

První z nich je oční kontakt. Díky očnímu kontaktu dítě (každý z nás) získává informace o sdělované zprávě. Důležitý je výraz tváře, gesta a pohyby rtů. Dalším důležitým prvkem je také společné sledování věcí v okolí. Na zlepšování očního kontaktu s dítětem můžeme pracovat pomocí vlastní mimiky, která může dítě zaujmout, a také pomocí různých cvičení, které dítě bude brát jako hru. Dále pak je třeba trénovat a zlepšovat pozornost. Také je dobré věnovat pozornost ovládnutí dechu a napodobování, což je základní prostředek k osvojování si

³² Srov. LIPNICKÁ, Milena. *Logopedická prevence v mateřské škole*. 2013, s. 10.

³³ Srov. Tamtéž. s. 10.

³⁴ Srov. BEDRNOVÁ, Eva, Ivan NOVÝ a Eva JAROŠOVÁ. *Manažerská psychologie a sociologie*. 2012, s. 110.

³⁵ Srov. LIPNICKÁ, Milena. *Logopedická prevence v mateřské škole*. 2013, s. 10.

jazyka. Již od útlého věku je také třeba u dítěte rozvíjet, že se v rozmlouvání lidé střídají a naslouchají jeden druhému, neboť to patří k základním důležitým pravidlům komunikace.³⁶

Vzhledem k tomu, že dítě se mnoha věcem učí napodobováním, je velmi důležitá jazyková kultivovanost učitele. Dítě musí být bezpodmínečně přijímáno i s chybami a akceptováno, tím je u dítěte budována sebedůvěra. Takovýto přístup napomáhá dítěti dokázat vyjádřit své pocity, myšlení i prožívání. Za předpokladu, že dítě zažívá empatickou komunikaci, je pak samo schopné být empatické, naslouchat a slovně neubližovat. Pokud nastávají nějaké komunikační problémy, je třeba hledat příčiny. Učitel obvykle nebývá odborníkem na tuto problematiku, ale může na problémy upozornit a doporučit odborné pracoviště. Pokud chceme, aby vše dobře fungovalo, je nutná spolupráce všech zúčastněných složek – rodičů, učitelů, logopeda, případně dalších odborníků.³⁷

³⁶ Srov. LYNCH Charlotte, Julia KIDD. *Cvičení pro rozvoj řeči*. 2016, s. 11–31.

³⁷ Srov. LIPNICKÁ, Milena. *Logopedická prevence v mateřské škole*. 2013, s. 14–16.

4 Praktická část

V této části práce se nachází vytvořený projekt, který vznikl na základě zkušenosti a analýzy činností, že ve zdejších mateřských školách neexistuje projekt podobného charakteru, a proto může být přínosným, jak pro děti, tak i pedagogy.

4.1 Projekt

Podkapitoly se zabývají jednotlivými částmi projektu. Pokud není u aktivity uvedeno jinak, jedná se o aktivitu vytvořenou na základě vlastních zkušeností a poznatků.

4.1.1 Úvodní charakteristika projektu

Název: S dráčkem za poznáním

Popis projektu:

Projekt je určen pro mateřské školy v oblasti Mikroregionu Předina. Během projektu se děti seznámí s okolím svého bydliště, s jeho historií a kulturními i přírodními památkami. V projektu je také kladen důraz na logopedickou prevenci. Všemi projektovými dny nás bude provázet maňásek „dráčka“, který se stane vypravěčem některých příběhů a je charakteristickou postavou pro obec Dobrochov. V rámci projektu si děti osvojí teoretické i praktické dovednosti.

Hlavní cíl projektu: Děti rozvinou své jazykové a komunikační dovednosti a lépe poznají historii, kulturní i přírodní památky svého regionu.

Stanovení cílů v jednotlivých vzdělávacích oblastech:

Dítě a jeho tělo

Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti

Rozvíjení pohybových schopností a dovedností v oblastech hrubé a jemné motoriky

Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč – rozvíjení řečových schopností a jazykových dovedností – především rozvoj vnímání, porozumění řečovému projevu a výslovnosti.

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace – rozvíjení paměti a pozornosti, rozvoj tvořivého myšlení a sebevyjadřování

Sebepojetí, city, vůle – uvědomování si vlastní identity a nabývání sebedůvěry

Dítě a ten druhý

Upevňování a rozvíjení prosociálního chování

Dítě a společnost

Rozvoj spolupráce s ostatními dětmi v mateřské škole, vnímání a přijímání hodnot a pravidel ve společnosti

Vytváření poznatků o kultuře, umění a památkách v blízkosti bydliště

Dítě a svět

Vytváření širšího povědomí o místě, ve kterém dítě vyrůstá a žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu.

Cíle stanovené v jednotlivých dimenzích:

Psychomotorické cíle

- Dítě pracuje s výtvarnými potřebami
- Dítě napodobuje pohyby, které předvádí pedagog
- Dítě aktivně využívá zásady správného dýchání
- Dítě rozvíjí své řečové dovednosti a schopnosti
- Dítě ovládá správné držení psacích potřeb

Kognitivní cíle

- Dítě popíše zážitek z předchozího dne
- Dítě vypráví zajímavosti z navštívených míst

Afektivní cíle

- Dítě vnímá hodnotu kulturních a přírodních památek
- Dítě oceňuje a nabízí pomoc druhým lidem
- Dítě dodržuje stanovená pravidla

Účastníci: děti z mateřských škol, pedagogové

Věk účastníků (doporučený): 4–6 let

Počet účastníků (doporučený): 20

Prostředí realizace projektu: Mateřská škola, zámek Brodek u Prostějova, zřícenina hradní věže Otaslavice, kostel sv. Michaela v Otaslavicích, kopec Předina, Vranovice-Kelčice – Na skále

Délka projektu: 4 x 3 dny (podrobný rozpis u jednotlivých částí projektu) + 1 úvodní motivační den

- Jednotlivé části projektu by bylo vhodné začlenit v průběhu jarních měsíců. Mezi jednotlivými částmi projektu by bylo příhodné nechat minimálně týdenní přestávku, aby děti nebyly „přesyceny“ těmito aktivy, ovšem zároveň by nemělo dojít k příliš velké přestávce, aby děti např. nezapomněly básničku na přivolání „dráčka“ apod.

Pomůcky: maňásek draka, papíry, tužky, pastelky, vodové barvy, štětce, barevné papíry, lepidla, nůžky, špendlíky, dřevěné tyčky, kladívko, deky (karimatky),

- Podrobně uvedeno u každé aktivity

Organizace projektu:

Vzdělávací metody:

- Metody slovní (vyprávění, vysvětlování)
- Metody názorně – demonstrační (předvádění a pozorování)
- Metody dovednostně – praktické (napodobování, manipulování)
- Metoda situační
- Didaktické hry
- Projektová výuka³⁸

Organizační formy:

- Hromadná
- Skupinová
- Individuální

Seznam jednotlivých částí projektu:

- 1) Motivační den
- 2) Zámek Brodek u Prostějova
- 3) Předina

³⁸ MAŇÁK, Josef a Vlastimil, ŠVEC. *Výukové metody*. 2003, s. 49.

- 4) Zřícenina hradní věže Otaslavice, kostel sv. Michaela
- 5) Na skále

4.1.2 Motivační den

Motivace před začátkem projektů a úvodní aktivita:

Motivace: Maňásek „dráček“ přichází den před plánovaným projektem do mateřské školy, aby se představil a připravil děti na další den. Při představování dětem převypráví pověst o dobrochovském drakovi (viz příloha 1). Poté se společně naučí básničku o drakovi (viz příloha 2), která bude sloužit jako úvod ke každému dni, kdy „dráček“ přiletí a děti ho pomocí básničky přivolají. Děti také mohou „dráčkovi“ vymyslet nějaké pěkné jméno a skamarádit se s ním. Poté následuje motivace k danému projektovému dni.

Úvodní aktivita – Výroba draka

Cíl: rozvoj jemné motoriky, spolupráce ve skupině a rozvoj představivosti

Pomůcky: tvrdý papír A2, tužka, barevný papír (především zelená barva), lepidlo, pastelky

Forma: skupinová

Popis aktivity: Děti rozdělíme do skupin asi po pěti. Rozdělení provedeme tak, aby skupiny byly vyvážené. Předem připravíme na papír o velikosti A2 tužkou šablonu draka pro každou skupinu. Děti pak ve skupině společně draka zdobí pomocí barevného papíru a pastelek. Pokouší se vytvořit „dobrochovského draka“ podle svých představ.

4.1.3 Zámek Brodek u Prostějova

Časová dotace: 3 dny (1. den – cca 30 min, 2. den – 4 hodiny, 3. den – cca 35 min)

Personální zajištění: počet pedagogických pracovníků dle počtu dětí

Dílčí cíle vzdělávání: Zvládat hrubou motoriku, rozvoj jemné motoriky, pomoc druhým lidem, převyprávění slyšeného textu, udržení cílené pozornosti, procvičení správné artikulace.

Konkrétní výstupy pro dítě: Dítě napodobuje předváděné pohyby. Dítě pomůže druhému člověku. Dítě interpretuje pohádku, kterou slyšelo.

1. den

Motivace: „Dráček“ vypráví dětem o tom, že nedaleko stojí krásný zámek. Zatáhne děti do děje a ptá se kdo žil na zámcích, jak to tam vypadá, kdo už nějaký zámek navštívil.

Rozdáme dětem rekvizity (korunky, sukničky apod.) a uděláme krátký zámecký bál (viz. aktivita č.1).

Aktivita č. 1 – Zámecký bál

Cíl: rozvoj hrubé motoriky a uvolnění se

Pomůcky: korunky, princeznovské šaty, příp. další rekvizity, nahrávka písničky Tanec princezen, přehrávač

Forma: hromadná

Popis aktivity: Děti si obléknou šaty, nasadí korunky atd. a nachystají se na tanec. Pod vedením pedagoga předvádějí určité taneční pozice a tancují do rytmu písničky.

Aktivita č. 2 – Honza a Zlatovláska

Cíl: rozvoj artikulačních schopností, rozvoj paměti a sluchového vnímání

Pomůcky: text básničky (viz příloha 3)

Forma: hromadná

Popis aktivity: Nejprve se s dětmi naučíme básničku Honza a Zlatovláska (viz příloha 3). Básničku můžeme s dětmi trénovat po skupinkách, jednotlivcích a poté společně. Poté dáváme dětem úkoly: Na jaké písmeno začíná slovo Honza, Zlatovláska, princezna, bál, král, saň. Starších dětí se ptáme, z kolika slabik se daná slova skládají (můžeme společně vytleskat).

2. den

Organizace dne: Dopravu na zámek je třeba zajistit dle toho, v jaké obci se MŠ nachází, návštěvu zámku je také nutno domluvit se správcem zámku.

8:45 – příchod do zámeckého parku, prohlídka kašny a parku

9:00 – svačina (svačtinové balíčky, každé dítě si nese svoji svačinu v batohu)

9:15 – prohlídka zámku

9:45 – aktivita č.1

10:15 – aktivita č.2

10:45 – návštěva blízkého dětského hřiště

11:15 – odchod z hřiště a návrat do MŠ

Aktivita č.1 – Na zakletou princeznu

Cíl: rozvoj hrubé motoriky, snaha pomoci druhému člověku

Pomůcky: žádné

Forma: hromadná

Popis aktivity: Vybereme jedno dítě, které představuje zlou čarodějnici, ostatní děti představují prince a princezny, které se snaží před čarodějnici uprchnout. Pokud se čarodějnice někoho dotkne – princezna/princ ztuhne a je zakletý. Vysvobodit jej může jiný princ/princezna, když ho pohladí po tváři.

Aktivita č. 2 – Pohádka o princezně Pyšněnce

Cíl: rozvoj paměti a pozornosti, porozumění řečovému projevu, rozvoj schopnosti převyprávět příběh, vnímání negativního a pozitivního způsobu chování

Pomůcky: text pohádky o princezně Pyšněnce (viz příloha 5)

Forma: hromadná, skupinová

Popis aktivity: Nejprve děti posadíme na nějaké místo, kde se jim bude dobře sedět a budou moct vnímat text pohádky. Po přečtení pohádky děti rozdělíme do skupin (podle počtu pedagogů) a ve skupinách si s dětmi nejprve převyprávíme pohádku. Pak následuje čas na otázky.

Příklady otázek:

- 1) Jak se jmenovala princezna?
- 2) Které další postavy v pohádce vystupovaly?
- 3) Kdo je Lucifer?
- 4) Jak vypadá?

- 5) Jak se princezna chovala na začátku?
- 6) Líbí se vám takové chování?
- 7) Kdo ji odnesl?
- 8) Dal ji Lucifer šanci na nápravu?
- 9) Co princezna v pekle dělala?
- 10) Napravila se?
- 11) Jak se pak chovala?

3.den

Ohlédnutí za projektem

Aktivita č.1 – Ohlédnutí

Cíl: připomenutí zážitků z předchozího dne, rozvoj řečových dovedností

Pomůcky: maňásek dobrochovského draka

Forma: hromadná

Popis aktivity: Nejprve pomocí básničky přivoláme našeho „dráčka“. Poté následuje povídání s dětmi o tom, co jsme předchozí den zažili. Každého se zeptáme, jak se mu to líbilo. Po kruhu posíláme draka a děti vypráví své zážitky drakovi, mluví jen dítě, které má draka v ruce.

Aktivita č.2 – Zámek

Cíl: rozvoj jemné motoriky

Pomůcky: list s grafomotorickým cvičením (viz příloha 6), tužka, pastelky

Forma: individuální

Popis aktivity: Každé dítě dostane list, na kterém nejprve obtáhne zámek a ostatní tečkové čáry. Poté si obrázek vymaluje. Obrázky nám mohou posloužit jako materiál na nástěnku, který informuje rodiče o naší činnosti.

4.1.4 Předina

Časová dotace: 3 dny (1. den – cca 30 min, 2. den – 4 hodiny, 3. den – cca 30 min)

Personální zajištění: počet pedagogických pracovníků dle počtu dětí

Dílčí cíle vzdělávání: Rozvoj jemné a hrubé motoriky, rozvoj jazykových dovedností, porozumění rozdílu mezi válkou a mírem, nácvik správného dýchání.

Konkrétní výstupy pro dítě: Dítě opakuje předcvičované cviky. Dítě pracuje s výtvarnými pomůckami. Dítě přijímá a oceňuje život v míru. Dítě ovládá techniky správného dýchání.

1. den

Motivace: Na úvod řekne pedagog dětem, že nedaleko viděl „dráčka“, tak že ho vyzkoušejí společně pomocí básničky zase zavolat, protože by jim mohl něco zajímavého opět povědět. „Dráček“ vypráví dětem o tom, že nedaleko je poměrně vysoký kopec, na kterém se tyčí do výšky vysílač (ptá se děti, jestli ho viděly, zda jej někdy navštívily atd.). Tento kopec je významným místem. Bývá považován za střed Moravy. Vysílač, který na něm stál dříve, využívali vojáci a také za 2. světové války se zde bojovalo.

Aktivita č. 1 – Prstoví vojáci

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj jazykových dovedností

Pomůcky: text říkanky Prstoví vojáci (viz příloha 4)

Forma: hromadná

Popis aktivity: Děti si sednou ke stolečku. Pedagog předříkává básničku a děti ji po něm opakují. Až děti básničku umí, položí si ruce na stůl a přidá se k tomu prstové cvičení. Prsty leží na stole (podložce) a jsou v drápvitém postavení, postupně je během říkanky propínáme a vracíme do výchozí polohy.

2. den

Organizace dne: Dopravu na Předínu je třeba zajistit dle toho, v jaké obci se MŠ nachází, preferovala bych dopravu objednaným autobusem, který by dětem zastavil před objektem patřícím českým radiokomunikacím. Zbytek cesty si děti dojdou pěšky.

Plán dne:

9:00 – příchod na kopec Předina

9:00 – svačina (svačtinové balíčky, každé dítě si nese svoji svačinu v batohu), je nutné počítat se ztíženými podmínkami svačení v přírodě, vzít s sebou např. vlhčené ubrousky na utření rukou atd.

9:20 – aktivita č. 1

9:45 – výstup po malých skupinkách na rozhlednu Štátule, zbytek dětí zatím pozoruje zvířata a rozhlíží se po krajině, hledají místo, kde je jejich obec, MŠ apod. + aktivita č. 2

10:15 – aktivita č. 3

10:45 – návrat k autobusu

11:15 – odjezd do MŠ

Aktivita č.1 – Vojenský výcvik

Cíl: rozvoj koordinace pohybů, uvědomování si sounáležitosti k vlastnímu národu, ocenění míru v naší zemi, porozumění pojmům válka a mír

Pomůcky: deky (karimatky), aby si děti mohly sednout na louku

Forma: hromadná

Motivace: Povídání o tom, že se na těchto místech za 2. světové války bojovalo. Pokládáme dětem otázky: Proč vznikají války? Proč se musí bojovat? Bojuje se teď u nás? Nyní se u nás nebojuje, jste rádi, že je u nás mír? Proč? Proč si ho musíme vážit? Aby mohlo vojsko fungovat, potřebovalo výcvik. Vojáci museli být zdatní a pořádně rozcvičení. My si na takové vojáky zahrajeme, a proto se rozcvičíme. Jednotlivé pojmy se snažíme jednoduše vysvětlit, aby jim děti porozuměly.

Popis aktivity: Děti se seřadí do řad a pochodují podle paní učitelky. Předvádějí cviky podle paní učitelky – a učí se vojenské pokyny (pochodem vchod, vpravo v bok, vlevo v bok, zastavit stát, k zemi vztyk...). Můžeme předcvičovat i různé další cviky.

Aktivita č.2 -Květina

Cíl: práce s dechem

Pomůcky: květiny

Forma: skupinová

Popis aktivity: Děti si na louce najdou nějakou květinu (Pokud víme o alergiích připravíme předem papírovou květinu.). S dětmi se posadíme na deku tak, aby všechny viděly na pedagoga (mohlo se využít nápodoby) a aby seděly pěkně rovně. Při nádechu, který provádíme nosem a dlouze, si přivoníme ke květině. Nejprve dětem předvedeme, pak předvádíme spolu s dětmi a následně kontrolujeme správný nádech u jednotlivých dětí.

Aktivita č.3 – Hra na veverku

Cíl: rozvoj představivosti a pohybových dovedností

Pomůcky: kamínky (šišky nebo něco podobného)

Forma: skupinová/hromadná

Popis aktivity: S dětmi nasbíráme kamínky (nebo jiné předměty) a ty pak rozdělíme na polovinu. Děti rozdělíme na dva týmy. Každému týmu – veverčí rodince, vymezíme hrací území. Každá rodinka si na svém území schová svoje kamínky. Poté si rodinky vymění území a během předem stanoveného limitu (cca 5 minut – záleží na velikosti území) se snaží schované kamínky najít.³⁹

3.den

Ohlédnutí za projektem

Aktivita č.1 – Ohlédnutí

Cíl: připomenutí zážitků z předchozího dne, rozvoj řečových dovedností

Pomůcky: maňásek dobrochovského draka

Forma: hromadná

Popis aktivity: Posadíme se s dětmi do kruhu a opět přivoláme „dráčka“ pomocí básničky, abychom mu mohli povědět, jak se nám líbila včerejší návštěva kopce Přediny a co všechno jsme zažili.

Aktivita č.2 - Větrníky

Cíl: posilování výdechového proudu, nácvik správného dýchání, rozvoj jemné motoriky

³⁹ Srov. *Hrajte si venku: 15 tipů na hry a tvoření s dětmi v přírodě* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/deti/tipy-na-hry-v-prirode-venku-na-zahrade-v-lese.A170629_214604_deti_haa

Pomůcky: dřevěná tyčka, barevný (nejlépe) tvrdý papír, korálky, špendlíky s hlavičkou, nůžky, kladívko, tužka

Forma: individuální

Motivace: Na kopci Předina jsme viděli letadélko, které mělo otáčivou vrtuli, ta se točila podle toho, jak moc foukal vítr. My si takovou vrtuli (větrník) vytvoříme také.

Popis aktivity: Tuto aktivitu děláme s dětmi po velmi malých skupinkách, neboť je potřeba s dětmi pracovat individuálně a vše předem důkladně připravit. Dětem nachystáme čtverec – ten si vystříhnou. Pak ve vystřiženém čtverci uděláme uhlopříčky – děti čtverec po čarách rozstříhnou, ale ne úplně do středu. Jakmile to máme takto připravené, vezmeme špendlík a postupně propíchneme vždy jeden z horních rohů vzniklých trojúhelníků, navlečeme na špendlík a naposledy zapíchneme do středu. Tento větrník pak připevníme na dřevěnou tyč.

Až budou mít všechny děti větrník vyrobený, provádíme s dětmi dechová cvičení. Např. nádech nosem – pomalý výdech pusou (větrník se točí pomalu)

nádech nosem – rychlý výdech pusou (větrník se točí rychle)

nádech nosem – přerušovaný výdech pusou

4.1.5 Zřícenina hradní věže Otaslavice a kostel sv. Michaela

Časová dotace: 3 dny (1. den – cca 30 min, 2. den – 4 hodiny, 3. den – cca 30 min)

Personální zajištění: počet pedagogických pracovníků dle počtu dětí

Dílčí cíle vzdělávání: Rozvoj představivosti, rozvoj jemné a hrubé motoriky, rozvoj spolupráce mezi dětmi, rozvoj řečových schopností.

Konkrétní výstupy pro dítě: Dítě pracuje na základě své představivosti. Dítě spolupracuje se svými vrstevníky. Dítě plně využívá své řečové schopnosti a jazykové dovednosti.

1. den

Aktivita č. 1 – Stavba hradu z kostek

Cíl: rozvoj představivosti, spolupráce, jemné motoriky

Pomůcky: stavebnice, kostky

Forma: skupinová

Popis aktivity: Rozdělíme děti do trojic (počet dětí ve skupince lze měnit podle potřeby) a zadáme úkol postavit z kostek (stavebnice...), co nejlepší hrad.

Motivace k následujícímu dni:

Paní učitelka si prohlédne stavby hradů a navrhne dětem, že už dlouho neviděli „dráčka“ a proto by se mohli společně pokusit ho zavolat. Všichni společně řeknou básničku a objeví se „dráček“, který si prohlédne výtvary dětí a začne jim vyprávět. „Dráček“ vypráví dětem o tom, že v dávných dobách se (nedaleké) Otaslavice rozdělovaly na dvě části – Horní Otaslavice a Dolní Otaslavice. Každá část měla i svůj vlastní hrad. Na hradě žili bohatí páni, kteří řídili chod celého panství. V současné době můžeme v Otaslavicích najít zbytek hradní věže dolního hradu. Velmi často je nazývána hladomornou.

2. den

Organizace dne: Příchod ke zřícenině hradní věže je opět třeba naplánovat podle toho, kde se mateřská škola nachází. Je třeba zvážit, zda objednat autobus či využít autobus linkový. Je také třeba předem zajistit otevření kostela k prohlídce, nutné domluvit s místním knězem.

Plán dne:

9:00 – příchod ke zřícené hradní věži

9:00 – svačina (svačtinové balíčky, každé dítě si nese svoji svačinu v batohu), je nutné počítat se ztíženými podmínkami svačení v přírodě, vzít s sebou např. vlhčené ubrousky na utření rukou atd.

9:20 – prohlížení zříceniny

9:30 – aktivity č. 1

10:00 – přesun k místnímu kostelu a jeho prohlídka

11:00 – návrat k autobusu

11:15 – odjezd do MŠ

Aktivita č.1 – Pohádkové pexeso

Cíl: rozvoj vytrvalosti, rozvíjení paměti

Pomůcky: kartičky pexesa s pohádkovými postavami

Forma: hromadná

Popis aktivity: Každé dítě dostane kartičku pexesa a musí k ní nalézt druhou do páru. Ostatní kartičky jsou rozmístěny po louce. Jakmile děti vyšleme, začínají hledat dvojici ke kartičce, kterou dostaly do ruky. Poté necháme děti, aby své dvojice ukázaly ostatním. Pak rozmístíme kartičky opět po prostoru, ale vysíláme děti na hledání pouze po třech. Pokud svoji dvojici nenajdou do stanoveného limitu (1 minuta), odchází na konec řady a mají možnost hledání později. Toto můžeme opakovat několikrát.

3.den

Ohlédnutí za projektovým dnem

Aktivita č.1 – Ohlédnutí

Cíl: připomenutí zážitků z předchozího dne, rozvoj řečových dovedností, zhodnocení projektového dne

Pomůcky: maňásek dobrochovského draka

Forma: hromadná

Popis aktivity: S dětmi vytvoříme kruh. V kruhu si s dětmi postupně posíláme našeho průvodce – maňáska dobrochovského draka, kterého jsme přivolali pomocí naší básničky, a každý pomocí pár slov se snaží přiblížit, co bylo náplní včerejšího dne.

Aktivita č.1 – Poznáváme hudební nástroje

Cíl: rozvoj sluchového vnímání

Pomůcky: různé druhy hudebních nástrojů – dřívka, triangel, činely, rolničky, bubínek, zvoneček, flétna, klávesy, kytara ...

Forma: hromadná

Motivace: Včera jsme navštívili kostel sv. Michaela v Otaslavicích. V kostele jsme viděli varhany. Jak již víme, varhany jsou hudební nástroj, na který se hraje právě v kostelích. My si teď poslechneme další hudební nástroje a pokusíme se je rozeznávat.

Popis aktivity: Děti si sednou na koberec, zády k pedagogovi. Pedagog má připravené různé hudební nástroje. Vybere si hudební nástroj a krátce na něj zahraje. Jakmile jej položí na původní místo, dá dětem signál. Děti se otočí a jsou si stoupnout k hudebnímu nástroji, na

kterých podle jejich názoru pedagog hrál. Pro kontrolu zahraje znovu daný tón. Hudební nástroj si společně pojmenujeme.

4.1.6 Na skále

Časová dotace: 3 dny (1. den – cca 30 min, 2. den – 4 hodiny, 3. den – 45 min)

Personální zajištění: počet pedagogických pracovníků dle počtu dětí

Dílčí cíle vzdělávání: Rozvoj jemné a hrubé motoriky, rozvoj jazykových dovedností, nácvik správného dýchání, rozvoj sociálních interakcí

Konkrétní výstupy pro dítě: Dítě pracuje s výtvarnými pomůckami a rozumí výtvarné technice. Dítě rozvíjí sluchové vnímání. Dítě pracuje se svojí představivostí. Dítě ovládá techniky správného dýchání.

1. den

Motivace: Ve školce se opět objevuje „dráček“, který přinese dětem rozkvetlou květinu. Ptá se dětí, kde takovou krásnou květinu mohou najít. Děti odpovídají. „Dráček“ poděkuje dětem za nápady a řekne jim, že zná místo, kde takovýchto květin roste spousta, a že se na toto místo zítra společně vypraví.

Aktivita č. 1 – Rozfoukávaný obrázek – louka plná květin

Cíl: upevňování správné techniky dýchání, rozvoj kreativity

Pomůcky: vodové barvy, brčko, papír A4, kelímek na vodu, štětec, pastelky

Forma: individuální

Popis aktivity: Na tvrdý papír kápneme trochu barvy a tu pak pomocí brčka rozfoukáme. Chvilí rozfoukáváme až se nám povede tvar květiny. Používáme barvy, které se hodí na louku. Obrázek necháme zaschnout. Suchý obrázek můžeme domalovat pomocí pastelek.

2. den

Organizace dne: Oblast Na skále se nachází asi 400 m za obcí Vranovice-Kelčice za místní částí Vranovice ve směru na obec Vincencov. I v tomto případě je třeba, aby jednotlivé MŠ zvážily způsob dopravy na toto místo.

Plán dne:

9:00 – příchod na určené místo

9:00 – svačina (svačtinové balíčky, každé dítě si nese svoji svačinu v batohu), je nutné počítat se ztíženými podmínkami svačení v přírodě, vzít s sebou např. vlhčené ubrousky na utření rukou atd.

9:20 – aktivita č. 1

9:45 - aktivita č. 2

10:15 – aktivita č. 3

11:15 – návrat do MŠ

Aktivita č.1 – Pozorování rostlin a živočichů

Cíl: rozšíření povědomí o jednotlivých rostlinách a živočiších

Pomůcky: lupa

Forma: skupinová

Popis aktivity: Děti rozdělíme na skupiny (podle počtů pedagogů) a za pomocí lupy, kterou si děti postupně půjčují, sledujeme rostliny, hmyz (mravence) ... Dále pozorujeme ptáky a další živočichy, kteří se zde vyskytují. S dětmi si o všem povídáme.

Aktivita č.2 – Mravenci

Cíl: rozvoj sociálního kontaktu s dětmi, rozvoj komunikačních schopností

Pomůcky: žádné

Forma: hromadná

Motivace: Tato aktivita bezprostředně navazuje na aktivitu předchozí. Připomeneme dětem pozorování mravenců, povíme si o jejich životě a zeptáme se dětí, zda o nich neznají nějakou básničku či písničku, kterou si společně řekneme (zazpíváme). Pokud děti samotné nic nenapadne, můžeme např. využít básničku Polámal se mraveneček.

Popis aktivity: Z dětí se stanou mravenci. Když mravenec potká druhého mravence, tak ho pozdraví tykadly. Děti (mravenci) se pohybují ve vymezeném prostoru a když potkají nějakého dalšího mravence, tak se pozdraví předem dohodnutým pozdravem. Pozdravy

můžeme obměňovat. Příklady pozdravů: podání ruky, plácnutí na rameno, plácnutí dlaní, uklonění se atd.⁴⁰

Aktivita č. 3 – Poznávání přírodnin

Cíl: rozvoj fantazie, sluchového vnímání a řečových dovedností

Pomůcky: šátky, přírodniny – kámen, větvička, květina, ořech, šiška,

Forma: skupinová

Popis aktivity: Připravíme různé přírodniny. Děti si rozdělíme na menší skupiny (dle počtu pedagogů). Necháme děti, aby se posadily, a zavážeme jim oči. Poté pedagog vezme jednu z přírodnin a začne ji popisovat, bez použití daného slova, a děti se snaží rozpoznat, o jakou přírodninu se jedná. Pokud děti nepoznají přírodninu podle popisu, dáme ji dětem do rukou, aby si ji mohly osahat. Tak pokračujeme i s dalšími. Pokud máme šikovné starší děti, můžeme jim přenechat roli pedagoga. Po představení všech přírodnin si děti rozvážou šátky a jednotlivé přírodniny si prohlédnou.

3.den

Ohlédnutí za projektem

Aktivita č.1 – Ohlédnutí

Cíl: zhodnocení projektového dne, připomenutí zážitků z předchozího dne, rozvoj řečových dovedností,

Pomůcky: maňásek dobrochovského draka, smějící se smajlík, zamračený smajlík

Forma: hromadná

Popis aktivity: Děti pozveme na koberec a společně se posadíme do kruhu. Nejprve děti přivolají „dráčka“ a vyprávějí mu, co zažily předchozí den, a poté se ptá pedagog na otázky. Pokud se dítěti věc líbila, jde si stoupnout ke smějícímu se smajlíkovi. Pokud se mu však nelíbila, jde si stoupnout k zamračenému smajlíkovi.

Otázky:

- Líbila se ti cesta Na skálu?

⁴⁰ Srov. PETILLON, Hanns. *1000 her pro školy, kroužky a volný čas: kontaktní hry* [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/17339/1000-her-pro-skoly-krouzky-a-volny-cas-kontakt-ni-hry.html/?fbclid=IwAR0GSgig1A2xTuMjLyBxrku2xFQJtrjGWJrneYr7AtiNwtj2hy___AmC6qg

- Líbilo se ti pozorování zvířat pomocí lupy?
- Bavila tě hra na mravence?
- Vzpomeneš si na básničku o mravencích?

Otázky (bez smajlíků):

- Které přírodniny jsme si popisovali?
- Která zvířata jsme pozorovali?
- Co sis zapamatoval/a o mravencích?

Aktivita č.1 – Mravenec

Cíl: rozvoj jemné motoriky, rozvoj kreativity

Pomůcky: proložka na vejce nůžky tempery, štětce, misku na barvy a vodu, pohyblivé oči, lepidlo, drátky, ubrus, špičaté nůžky.

Forma: individuální

Popis aktivity: Každému dítěti připravíme z proložek na vejce tři spojené kusy „přilhrádek“. Děti si je už samy upraví a zakulatí. Pak si vyberou temperovou barvu (černou nebo hnědou) podle toho, jakého mravence chtějí mít, a nabarví nejdříve spodní stranu a poté stranu horní. Až nám výtvar proschne, připevníme pomocí lepidla oči a ostrými nůžkami vytvoříme dírky – ve předu na kusadla a v prostředním dílku uděláme z každé strany tři dírky na nožičky. Do dírek navlečeme drátky, které nám představují nožičky.⁴¹

Aktivita č.2 – Zvuky zvířat

Cíl: rozvoj motoriky mluvních orgánů, rozvoj sluchového vnímání, vnímání a napodobování zvuků zvířat

Pomůcky: žádné

Forma: hromadná

Motivace: Včera jsme viděli a také slyšeli mnoho zvířat. Která například? Nyní si na ně zavzpomínáme a zvuky zopakujeme.

⁴¹ Srov. Hmyz/ Výtvarná výchova[online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: <http://vytvarena-vychova.cz/tag/hmyz/>

Popis aktivity: Děti si sednou do kroužku. Pedagog chodí v kroužku a recituje tuto básničku: „Šla jsem včera kolem domku, potkala jsem tam Alenku. Alenka se zeptala, zda jsem pejska slyšela. (kočku, krávu, berana, kosa, kozu ...)“⁴²Poté, co pedagog dopoví básničku, napodobují děti zvuky zvířete, které zmínil v básničce.⁴³

4.1.7 Prezentace výsledků a závěrečná reflexe projektu

Prezentace výsledků projektu proběhne na dvou úrovních, první budou konkrétní produkty, které poslouží jako prezentace pro rodiče v mateřské škole. Dále pak mateřská škola na svých webových stránkách zveřejní informace o proběhlém projektu pro širokou veřejnost.

Reflexe projektu dětmi bude probíhat postupně, vždy po každé projektové části zvlášť. Třetí den jednotlivých částí vždy obsahuje aktivitu ohlednutí, která dá pedagogovi zpětnou vazbu o tom, jak se dětem proběhlé aktivity líbily a co si z nich zapamatovaly.

Na základě této reflexe s dětmi by měl pedagog provést vyhodnocení stanovených cílů a stanovit míru jejich dosažení. Pokud se je nepovedlo naplnit, pak určit z jakého důvodu k naplnění cíle nedošlo či dojít nemohlo.

Každý ze zúčastněných pedagogů provede sebehodnocení a zaměří se především na oblast svého působení v projektu. Všichni zúčastnění pedagogové společně vyhodnotí, zda byl projekt funkční, uvedou jeho silné i slabé stránky. Stanoví, zda byl projekt pro děti přínosný či nikoliv.

⁴² BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. Komunikace dětí předškolního věku. 2012. s. 163

⁴³ Srov. Tamtéž.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala projektovou výukou, logopedickou prevencí a nad oběma těmito tématy stálo téma Mikroregionu Předina, které nám bylo inspirací pro vytvoření projektu tvořícího praktickou část práce. Hlavním cílem práce bylo vytvořit materiály, které budou moci využívat mateřské školy v daném mikroregionu při své práci s těmito tématy.

Teoretická část práce, která je východiskem pro část praktickou, se nejprve zabývá popisem jednotlivých oblastí mikroregionu, které jsou poté využity v praktické části. Dále následuje kapitola věnovaná rámcovému vzdělávacímu programu a jednotlivým vzdělávacím oblastem, které jsou zde uváděny. Tato kapitola se také zabývá popisem projektové výuky, jeho historií a využitím v mateřské škole. Třetí kapitola bakalářské práce je zaměřena na komunikační schopnosti a logopedickou prevenci. Nalezneme zde podkapitoly, které se zabývají rozvojem řeči, logopedickou prevencí v mateřských školách, dále také kompetencemi učitele při logopedické prevenci a metodami a principy, které jsou při ní užívány.

Praktická část práce obsahuje vytvořený projekt, který je rozdělen na čtyři, respektive pět jednotlivých částí. První část je Motivační den, který má děti připravit na jednotlivé části projektu. Další části jsou Zámek Brodek u Prostějova, kopec Předina, Zřícenina hradní věže Otaslavice a kostel v Otaslavicích a poslední část se nazývá Na skále. Každá část je rozdělena na 3 dny. První den je dnem motivačním a má děti připravit na druhý den, kdy se děti vypraví na dané místo. Děti mají možnost místo poznat a zahrát si zajímavé hry. Třetí den je opět naplánovaný do mateřské školy a představuje zhodnocení předchozího dne. Obsahuje závěrečnou aktivitu, která vždy může posloužit i jako výrobek, pomocí kterého můžeme rodičům prezentovat naši činnost. Výhodu spatřuji v tom, že není nutné s dětmi projít všechny části projektu, ale je možné zrealizovat například jen tu část, která se týká místa, kde se nachází mateřská škola.

Přínos práce můžeme spatřovat v samotném projektu, který může být inspirací pro pedagogy ze zdejších mateřských škol a při menších modifikacích je možné projekt použít i na další kulturní a přírodní památky.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

BEČVÁŘOVÁ, Zuzana. *Současná mateřská škola a její řízení*. Praha: Portál, 2003, 154 s. ISBN 8071785377.

BEDRNOVÁ, Eva, Ivan NOVÝ a Eva JAROŠOVÁ. *Manažerská psychologie a sociologie*. Praha: Management Press, 2012, 615 s. ISBN 978-80-7261-239-0.

BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. *Komunikace dětí předškolního věku*. Praha: Grada, 2012, 236 s. ISBN 978-80-247-3008-0.

COUFALOVÁ, Jana. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy: náměty pro učitele*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2006, 135 s. ISBN 80-7168-958-0.

FICHNOVÁ, Katarína a Eva SZOBIOVÁ. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí: náměty k RVP pro předškolní vzdělávání*. Vyd. 2. Přeložil Hana VAŇKOVÁ. Praha: Portál, 2012, 130 s. ISBN 978-80-262-0195-3.

KEREKRÉTIOVÁ, Aurélie. *Základy logopedie*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2009, 343 s. ISBN 978-80-223-2574-5.

KLENKOVÁ, Jiřina. *Logopedie: narušení komunikační schopnosti, logopedická prevence, logopedická intervence v ČR, příklady z praxe*. Praha: Grada, 2006, 224 s. Pedagogika. ISBN 80-247-1110-9.

KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 160 s. ISBN 8021041420.

KUTÁLKOVÁ, Dana. *Logopedická prevence: průvodce vývojem dětské řeči*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002, 213 s. ISBN 8071786675.

LIPNICKÁ, Milena. *Logopedická prevence v mateřské škole*. Ilustroval Patricie KOUBSKÁ. Praha: Portál, 2013, 73 s. ISBN 978-80-262-0381-0.

LYNCH, Charlotte a Julia KIDD. *Cvičení pro rozvoj řeči: prevence a náprava poruch komunikace u mladších dětí*. Vydání třetí. Přeložil Silvie STRUKOVÁ. Praha: Portál, 2016, 133 s. ISBN 978-80-262-1156-3.

TOMKOVÁ, Anna, Jitka KAŠOVÁ a Markéta DVOŘÁKOVÁ. *Učíme v projektech*. Praha: Portál, 2009, 173 s. ISBN 978-80-7367-527-1.

MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003, 219 s. ISBN 80-7315-039-5.

ŽIŽKOVÁ, Růžena. *K rozvíjení poznání, myšlení a řeči dětí předškolního věku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982, 101 s.

Internetové zdroje

Atraktivita mikroregionu Předina [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <http://www.predina.cz/index.php?nid=5895&lid=cs&oid=869627>

Drak/ Říkadla a básničky [online]. [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://www.promaminky.cz/rikadla-a-basnicky/pohadkove-22/drak-301>

Historie obce [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <http://www.otaslavice.cz/index.php/historie-obce>

Hmyz/ Výtvarná výchova [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: <http://vytvarna-vychova.cz/tag/hmyz/>

Hrajte si venku: 15 tipů na hry a tvoření s dětmi v přírodě [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/deti/tipy-na-hry-v-prirode-venku-na-zahrade-v-lese.A170629_214604_deti_haa

KOMÁREK, Pavel. *Zámek Brodek u Prostějova* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.hrady.cz/index.php?OID=2390&PARAM=11&tid=3971&pos=800>

Logopedická říkadla – Šikovní cvrček [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.sikovny-cvrcek.cz/logopedicka-rikadla>

Mikroregion – Předina [online]. [cit. 2018-09-24]. Dostupné z: <http://www.predina.cz/>

Na skále (Vranovice – Kelčice) [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: [http://www.sagittaria.cz/cs/na-skale-\(vranovice-kelcice\)](http://www.sagittaria.cz/cs/na-skale-(vranovice-kelcice))

Obec Dobrochov/Pohledy do historie [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.dobrochov.cz/index.php?nid=1001&lid=cs&oid=828819>

Obec Dobrochov/ Předina [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <http://www.dobrochov.cz/index.php?nid=1001&lid=cs&oid=828825>

O princezně Pyšněnce/ pohádky [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.promaminky.cz/pohadky/ke-cteni-30/o-princezne-pysnence-2705>

PETILLON, Hanns. *1000 her pro školy, kroužky a volný čas: kontaktní hry* [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/17339/1000-her-pro-skoly-krouzky-a-volny-cas-kontaktni-hry.html/?fbclid=IwAR0GSg1A2xTuMjLyBxrku2xFQJtrjGWJrneYr7AtiNwtj2hy___AmC6qg

Pinterest [online]. [cit. 2019-05-12]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/398850110729247271/>

Prstíková říkadla:: rikanky–basnický–hádanky-pohadky [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://pro-deti-rikanky-basnicky.webnode.cz/rikadla-a-basnicky/prstikova-rikadla/>

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. 1. vydání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. 48 s. [cit. 2019-02-19]. ISBN 80-87000-00-5. Dostupné z: http://www.vuppraha.rvp.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf.

ŠVERDÍK, Michal. *Opravoval a pomáhal. On byl náš, říká Brodek o zesnulém hraběti Belcredim.* [online], 2015. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/zemrel-hrabe-richard-belcredi-brodek-u-prostejovazamek.A151230_2215152_olomouc-zpravy_stk

VAŠÍKOVÁ, Jana a Iva Žáková. *Speech Therapy Prevention in Kindergarten* [online]. [cit. 2019-06-06], 2017. s. 70. Dostupné z: <https://www.degruyter.com/downloadpdf/j/atd.2017.7.issue-2/atd-2017-0014/atd-2017-0014.pdf>

Seznam použitých zkratk

MŠ = mateřská škola

RVP PV = Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Seznam příloh

Příloha 1 – Pověst o dobrochovském drakovi

Příloha 2 – Drak

Příloha 3 – Honza a Zlatovláska

Příloha 4 – Prstoví vojáci

Příloha 5 – Pohádka O princezně Pyšněnce

Příloha 6 – Grafomotorický list – zámek

Příloha 1 – Pověst o dobrochovském drakovi

Pověst o dobrochovském drakovi

Jedné noci ponocný, který chodil po vsi a hlídal obec, zašel až k dubu. Tu najednou zpozoroval, že z dubu svítí oči velkého draka. Zbouřil celou obec. Občané se vydali ozbrojeni k dubu, aby draka zabili. Když se k dubu přiblížili, stalo se, že z dubu vyskočil černý kocour. Od té doby se dobrochovským posměšně říkalo „Dobrochovští draci“.⁴⁴

Příloha 2 – Drak

Tak už je to tak!

Přiletěl k nám drak.

Prý chtěl letět do pohádky,

nezná ale cestu zpátky.

Tak se u nás zastavil,

aby děti pozdravil.

Aby z něho nešel strach,

přišel si teď s námi hrát.⁴⁵

Příloha 3 – Honza a Zlatovláska

Honza a Zlatovláska

Za lesem je zámek, na něm zlatá báň,

v zámku Zlatovláska, hlídá ji zlá saň.

Honza zlou saň zabil, princeznu si vzal,

a tak se stal z Honzy ve zlatém zámku král.⁴⁶

Příloha 4 – Prstoví vojáci

PRSTOVÍ VOJÁCI

K zemi, vztyk, k zemi, vztyk,

šup vojáci na výcvik!

⁴⁴ Přejato z: *Obec Dobrochov/Pohledy do historie* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.dobrochov.cz/index.php?nid=1001&lid=cs&oid=828819>

⁴⁵ Přejato z: *Drak/ Říkadla a básničky* [online]. [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://www.promaminky.cz/rikadla-a-basnicky/pohadkove-22/drak-301>

⁴⁶ Přejato z: *Logopedická říkadla – Šikovný cvrček* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.sikovny-cvrcek.cz/logopedicka-rikadla>

Když prstový voják cvičí,
skrčí se a zase vztyčí.⁴⁷

Příloha 5 – Pohádka O princezně Pyšněnce

O princezně Pyšněnce

V jedné daleké zemi žila královna s králem, kteří měli jen jedinou dceru. Ta byla krásná, ale také velmi pyšná, a tak jí přezdívali Pyšněnka.

A víte, milé děti, jak se taková Pyšněna chovala?

Nosánek nosila jen nahoru a nic jí nebylo dost dobré. Někdy si zámamula, že chce nové šaty, a to hned, a že musí být z brokátu, a když jí je krejčí přinesli, tu si vzpomněla, že by chtěla šaty spíše ze zlata. O její ruku se ucházeli urození princové ze všech koutů světa, ale žádný jí podle jejích slov nebyl hoden.

V království se lidé předháněli, čím by princeznu potěšili, a tak mnohé hádky a nesrovnalosti z toho vzešly. A když už to princeznino chování bylo do nebe volající a v království byli lidé mezi sebou tak rozhádaní, že jeden na druhého ani pohlédnout nechtěl, objevil se zčista jasna v královském paláci cizinec oblečený celý ve zlatě a stříbře, mnohými drahokamy zdobený a drahými vůněmi ovoněný. Princezna se ze zvědavosti šla na toho vzácného cizince podívat, ale jakmile se k němu přiblížila, cizinec si jí schoval pod svůj drahocenný plášť, dvakrát se dokola otočil a byl ten tam.

Nikdo nevěděl, kam se tak najednou Pyšněna poděla. Nejprve vyhlásili v království velký smutek. Po pár dnech si ale na Pyšněnku už nikdo nevzpomněl, každý byl rád, že se může v klidu věnovat své práci a nemusí obskakovat tu rozmazlenou královskou dcerunku. Také hádek a nevraživosti v tom království ubylo, takže když už si náhodou někdo na Pyšněnku vzpomněl, jen se tak pousmál a byl vlastně rád, že už jim nedělá ze života peklo!

Peklo ale mezitím naopak nastalo princezně Pyšněnce, a to doslova a do písmene. Ten neznámý cizinec se proměnil v samotného Lucifera, místo drahocenných šatů měl najednou na sobě roztrhané umouněné šaty a strašlivě páchl sírou. Místo v paláci stála princezna před

⁴⁷ Přejato z: *Prstíková říkadla: ríkaný-basnický-hádky-pohadky* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://pro-deti-rikanky-basnicky.webnode.cz/rikadla-a-basnicky/prstikova-rikadla/>

pekelným počítačem, který jí promítal všechny její hříchy, kterých se dopustila. Když to vše princezna shlédla, viděla, že je zle.

Naštěstí nad ní ale nějaký andělíček držel ochrannou ruku, a tak dostala Pyšněna ještě šanci k nápravě. Celý rok měla čertům v Pekle sloužit, prát jim, vařit a uklízet. A protože se princezna z toho Pekla opravdu chtěla dostat, konala svou práci po celý rok poctivě.

A tak dostala za rok a den od svého pekelného únosu z Pekla propustku. Princezna se ale z Pekla musela do svého rodného království dopravit pěkně sama, po svých.

No a to víte, milé děti, Peklo se nachází až na samém konci světa, takže než se princeznička dostala domů, prochodila mnohá království a mnohé kraje. Její krásné šaty byly celé ušmudlané a cestou jí přibyla i sem tam nějaká ta vráska, ale na její kráse nebylo. A navíc se stala docela milou a přívětivou. Když tedy došla do svého královského paláce, její rodiče ji málem nepoznali. A tak byly v celém království vyhlášené dny radosti a veselosti.⁴⁸

⁴⁸ Přejato z: *O princezně Pyšněnce/ pohádky* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <https://www.promaminky.cz/pohadky/ke-cteni-30/o-princezne-pysnence-2705>

Příloha 6 – Grafomotorický list – zámek⁴⁹

⁴⁹ Přejato z: *Pinterest* [online]. [cit. 2019-05-12]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/398850110729247271/>

Anotace

Jméno a příjmení:	Mgr. Zdeňka Galdová
Katedra:	Ústav speciálně pedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Mikroregion Předina v projektu pro MŠ s důrazem na logopedickou prevenci
Název v angličtině:	Predina microregion in project for nursery schools with emphasis on logopaedic prevention
Anotace práce:	Bakalářská práce se věnuje Mikroregionu Předina, který dává inspiraci pro vytvoření projektu pro mateřské školy. Teoretická část práce je rozdělena na tři kapitoly. První kapitola je zaměřena právě na Mikroregion Předina, druhá pak na rámcový vzdělávací program a projekt. Třetí kapitola se zabývá komunikačními schopnostmi a logopedickou prevencí. Praktickou část práce představuje projekt pro mateřské školy daného mikroregionu. Projekt nese název S dráčkem za poznáním a je zaměřen na přírodní a kulturní zajímavosti regionu. Celým projektem se prolínají aktivity zacílené na logopedickou prevenci v mateřských školách.
Klíčová slova:	Mateřská škola, projekt, logopedická prevence
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis deals with Predina microregion, which inspires the creation of project for nursery schools. Theoretical part is divided into three chapters. The first chapter focuses on Predina microregion itself, the second one focuses on Framework Education Programme and the project. The third chapter deals with communication skills

	and logopaedic prevention. Practical part includes the project for nursery schools of chosen region called The path to knowledge with a little dragon. This project is focused on natural and cultural curiosities of the region and you can find various activities connected with logopaedic prevention in nursery schools there.
Klíčová slova v angličtině:	Nursery schools, project, logopaedic prevention
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1 – Pověst o dobrochovském drakovi Příloha 2 – Drak Příloha 3 – Honza a Zlatovláska Příloha 4 – Prstoví vojáci Příloha 5 – Pohádka O princezně Pyšněnce Příloha 6 – Grafomotorický list – zámek
Rozsah práce:	43+6
Jazyk práce:	Čeština